

ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ

За вас правда, за вас слава і воля святая!

Газета ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство»

Ми тут: <http://www.kmpzt.org.ua> На фейсбуці — у групі "ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ ЄДНАННЯ"

Міжнародний кінофестиваль Docudays UA втринадцяте стартував у Кривому Розі

(Читайте на 3-й стор.)

«У 1933 році в графі «причина смерті» писали дуже просто: «українець» - Ігор Кулик»...

У цьому числі, згадуючи про мільйони замучених і розстріляних українців за часів Голодомору 1932-1933-го років, звертаємось до публікації під виписаним вище заголовком авторства Наталії МІНЯЙЛО, що була розміщена на gazeta.ua 17 листопада 2015-го року за посиланням: <https://gazeta.ua/articles/history/u-1933-roci-v-grafi-prichina-smerti-pisali-duzhe-prosto-ukrayinec-igor-kulik/660140> На запитання відповідав директор Архіву СБУ Ігор КУЛИК. Там, зокрема, йшла мова про таке:

«— **Хто переважно залишив спогади про Голодомор?**

— Це дуже часто писали люди, які були інтелегентні, які чогось досягли. Щоб у 30-ті роки мати змогу користуватися фотоапаратом це треба було мати змогу купити фотоапарат, а він був дуже дорогим. Це треба було мати змогу його проявити. Це був середній клас або інтелігенція...

— **А іноземці залишили щоденники про події в Україні у 1933 році?**

— Є щоденники, які зберігаються не в архіві СБУ, а зберігаються у Москві. Є дипломати, які у 1932-1933 роках працювали у Харкові, тодішній столиці України. Їхні щоденники можуть розповісти про події, які відбувалися. Є кілька іноземних міністрів, яким у Харкові вдавалося фотографувати людей, фотографувати трупи людей, голодних дітей. Відомо, що до України з візитом приїздив мер Ліона. Він теж залишив після себе замітки. Там є епізод, що перед ним їхала театральна група на чолі з енкаведистами. Вони мали показати життя селян, столи, що гнуться від наїдків і напиктів. Він це все відобразив у своїх спогадах. Цікаво, що вже через кілька років ця трупа акторів і енкаведистів була вислана у Сибір і розстріляна...

— **У знелюднені села заселяли нових людей?**

— Було таке поняття як «чорна дошка». Це

коли брали у конгломерат декілька сіл, декілька районів. Їх обставляли кордонами з міліції й спецслужб. Це було зроблено так, щоб люди не могли обмінятися харчами, чи вийти туди, де Голодомору не було. З другого боку, це робили для того, щоб ніхто не міг до них прийти і принести якийсь хліб чи інші продукти. Дуже часто у цих «чорних дошках», у цих селах люди помирали масово, залишалися одиниці. Сюди завозили мешканців з інших країв Радянського Союзу, у тому числі й з Росії. Нові переселенці нічого не знали про Голодомор, нічого не знали про попередніх мешканців. Саме так створювалися гомо советікус. Так людей перетворювали на космополітів. Гаслом таких людей було: «Мой адрес — не дом и не улица, мой адрес — Советский Союз».

На вашу думку, скільки людей загинуло від Голодомору?

Дослідження в основному полягали у вивченні слідчих справ у 2009-2010 роках. При підрахунку враховували ці дослідження, дані усної історії, дані українських та зарубіжних дослідників, висновок інституту демографії. Він показує не лише прямі втрати, а й те, що під час Голодомору загинуло дуже багато молодих людей, які могли залишити потомство. Враховуючи ці всі дані, реально говорити про 7-8 мільйонів загиблих.

Кого було найбільше серед жертв Голодомору?

— Найбільше було селян, адже вони були носіями українських традицій. Селян принесли у жертву, що підняли індустрію, щоб провести індустріалізацію. Таким способом намагалися вбити двох зайців. З одного боку, придушити українське, а з другого боку — підняти Радянський Союз. Дуже цікаві джерела, які досі зберігаються в архіві Сумської області. У 1933 році, коли заповнювали акт про смерть, в графі «причина смерті» писали дуже просто «українець». Не голод чи вигадані якісь причини...».

ЧИТАЙТЕ В ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

- ❖ Про Мандрівний фестиваль документального кіно в Кривому Розі;
- ❖ про дані з матеріалів Архіву СБУ щодо Голодомору;
- ❖ про те, де домінує українська мова у нас, а де — ще ні;
- ❖ про імітацію боротьби зі злочинністю, а також — інші матеріали

10 ГРУДНЯ — МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ

Як це робиться (аксіоми буття)

Все пізнається у порівнянні. І страждають люди переважно через те, що їм є з чим порівнювати. В якійсь із 250-ти країн світу людям елементарно нема чого їсти, в якійсь використовують тортури або примушують до безоплатної, рабської праці. І перед населенням тих країн стоять питання, які не зрозумілі нам так само, як жителям інших країн не зрозумілі наші проблеми. Проте я не вважаю конструктивним підходом порівняння поганого з іще гіршим. Світ має вдосконалюватися у відповідності до кращих зразків, навіть якщо ці зразки не є широко розповсюдженими або існують все більше у деклараціях. Всевишній створив людину за власним зразком, тобто, зробив діячем, творцем світу та власної долі. Одна з цілей, які стоять перед людиною, — це створення держави, де їй буде комфортно жити, де не треба буде власними силами захищати своє право на майно, на життя, на майбутнє. В природі діють інші закони: там нема ні добра, ні зла, і держава не потрібна у дикій природі. А ось в людському суспільстві давно дійшли до того, що створення держави доцільне. І доручили їй владу над людиною заради безпеки та комфорту цієї ж людини. Одначе раз по раз держава перетворюється на тих самих вигаданих левів з оповідання Рея Бредбері, які стали справжніми і з'їли тих, що їх вигадали. Тепер людина змушена захищати свої права вже не од іншої людини або дикого звіра, а від ним же створеної держави. У всякому випадку, у нас, в Україні, в місті Кривому Розі, в році 2019-му це виглядає саме так. До Міжнародного дня прав людини правозахисники та різні урядові і неурядові організації оприлюднюють звіти про те, яких зрушень, яких перемог їм вдалося досягти за рік, що минув. Буде цікаво і корисно почитати. Мені ж нема чим хвалитися, я можу тільки доповісти, що робив. А краще розкажу, як саме руками держави твориться беззаконня, як стає неможливим відновлення права людини, державою визнаного і взаконеного.

Частина I. ПОЛІЦЕЙСЬКІ І ЗЛОДІЇ

Якщо у вас щось вкрали, пограбували квартиру або гараж, перешкоджають вашому праву на вільне пересування, на працю, на безпеку довілля, порушують будь-яке ваше право, гарантоване Конституцією, ви маєте йти до поліції із заявою про кримінальний злочин. Будь-яке порушення прав однієї людини з боку іншої є злочином, і, навпаки, будь-який злочин є порушенням чийогось законного права. Всі спроби провести слідство у «розібратися» з порушниками самотужки роблять з вас злочинця, незалежно від результату. Розслідування, заповідання, припинення правопорушень — це завдання поліції. Тільки вона має право на слідчі дії і на висновки з них. Такий закон, і мене він влаштовує. Не впевнений, що він влаштовує саму поліцію. Навіть не впевнений, що вона його знає. Порушення вимог Кримінально-процесуального кодексу (КПК) з боку поліції починається в день подання вами заяви про кримінальний злочин. Цей кодекс вимагає негайно, протягом доби, внести викладені в заяві відомості до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР), призначити слідчого і розпочати слідчі дії. Більшість злочинів або розкривається «по гарячих слідах», або не розкривається ніколи. І ці «гарячі сліди» вичахнуть і замерзнуть, поки поліція буде проводити перевірку, тобто, спочатку вносити вашу заяву до Журналу єдиного обліку (ЖЕО), потім надсилати її до дільничного і т. ін. Але вона робить саме так! В КПК нема жодної згадки про ЖЕО, початком слідчих дій названо внесення до ЄРДР, ніякі слідчі дії до цього неможливі і незаконні. Дільничний інспектор або перший-ліпший працівник поліції не має права вносити відомості до ЄРДР, проводити слідчі дії, робити висновки

відносно обґрунтованості вашої заяви. Але він, не прикладаючи зусиль, їх зробити і повідомити, що «факти не підтвердились», «немає складу кримінального злочину», «між вами та невідомою особою виникли цивільно-правові відносини, які ви маєте вирішувати в суді». На більше його фантазії не вистачить. Але й цієї примітивної вигадки достатньо, аби назавжди зіпсувати справу відновлення ваших права або повернення вкраденого майна. Його висновок навіть не стане вам відомим, якщо ви не будете наполягати на відповіді. Перевірено: листи з поліції не просто йдуть довго, у більшості випадків вони не приходять ніколи, бо просто з канцелярії не виходять. Видравши з горлянки у канцелярії відмову у порушенні кримінальної справи, ви можете оскаржити її в суді. Представники поліції на слухання таких справ не ходять. Вони абсолютно впевнені, що порушили норму КПК, що їм за це нічого не буде, що зобов'язання внести відомості до реєстру можна виконати, а слідство не проводити, що у випадку двох, трьох, десяти оскаржень їх бездіяльності ані кар'єри, ані зарплатні нічого не загрожує, а ось справа ваша втратить усякий сенс через незворотній перебіг часу. Те, що я описую, не поодинокий випадок, а загальна практика. Її розробили керівники слідства, аби не псувати ні показники розкриття злочинів, ні собі життя роботою, на яку не здатні.

доказів, які мають здобути в результаті слідчих дій? Це ви, доценти і професори, подавали закон як факультатив, навчили майбутніх слідчих розголубувати таємницю слідства, перекручувати свідчення, проводити слідчі дії відносно заявника, аби не був таким?! Поясніть мені, правозахисникові-аматору, який стосунок мають плити відносно мене, які так наполегливо збирає та розповсюджує слідство, до питань самочинного захоплення земельної ділянки, до хабарів, до незаконної підприємницької діяльності, до невиконання судових рішень, що моє ж право визнати порушеним?.. Вірю, що ви поганому не навчали! Тож звідкіля правовий нігілізм тих, що взяли закон та порядок за гроші захищати?! Може, ви в свої лекціях та на семінарах забули згадати, які наслідки для держави та суспільства має недотримання законів? Чи ви випустили з вишу юнаків, «з поглядом, що палає», а система МВС перетворила їх на цинічних поплічників злочинців? Я зовсім не відкидаю такий варіант, але й він не знімає з вас відповідальності за те, що відбувається, а всіх нас не звільняє від необхідності з беззаконням боротися. Пам'ятаймо, що філософ Сенека виховав деспота Нерона. І це коштувало йому життя!

Чи не багато уваги приділив я поліцейським, слідчим, дрібним виконавцям, які роблять, як їм наказано? З продекларованої «процесуальної незалежності» вони самі й сміються. Але беззаконня

не з'явився. Коли прийде, йому вручать пам'ятку про те, що я ніяк поліцейським довести не могу: неправдиві свідчення – злочин! Не впевнений, що головному слідчому міста, яке тоне в беззаконні, вдасться довести наявність у нього тих чеснот, що він вважає порушеними. Але на всяк випадок я приготував пивний кухоль з дрібними монетами, аби «внести свою лепту» у відшкодуванні йому моральної шкоди. На початку реформи поліції її номінували як сервісну службу, яка надає послуги громадянам. Я, замовник послуг криворізької поліції, оцінюю роботу, честь і гідність її слідчого відділу ну, дуже не дорого!

Я трохи ризикую образити тих нечисленних слабкодушких і не схильних до фізичної праці людей, яких по молодості доля занесла до поліції і яким тепер бракує волі кинути все і почати життя з початку. Але й вони мали б знати, що роблять! Поліція-міліція ніколи не мала авторитету в нашому суспільстві. Художні образи, починаючи від Гоголя, Франка, Чехова і до сучасних телесеріалів. Страшні сторінки реальної історії, голодомори, депортації, концтабори, переслідування інакодумців – все це здійснювалося руками колег-попередників, і все всім давно відомо. Нарешті, сформувалася неповага в побуті, що розповсюджується на рідних, ганебні прізвиська, анекдоти... Не лякає? Ну, то не така між вами й різниця! Через короткий час навчитесь

ЯК ДЕ РОБИТЬСЯ (АКЦІОМИ БУТТЯ)

Наприкінці 2016 року я намагався примусити начальника слідства Криворізького МУ О.І.Гоптарєва особисто вплинути на підлеглих, які порушують закон. Він пообіцяв, двічі пообіцяв! І обидва рази я отримав стандартну відписку від якогось інспектора громадської безпеки, що в шахрайстві вони не вбачають складу кримінального злочину. Так поліцейські лейтенанти за наказом підполковника Гоптарєва замінили собою і слідство, і суд, фактично звільнили шахраїв від відповідальності. Який відсоток непрофесійності в такому підході, а який – відвертого саботажу, нам, громадянам, має бути байдуже. Але цікаво! Світова детективна література і світова практика кримінального розшуку говорять, що злочинці – народ своєрідний і нечислений, знайти їх цілком можливо за двох умов: треба мати вищий, ніж у них, рівень інтелекту, а ще – принциповість справжнього слуги закону. Старшого з братів Вайнерів, наприклад, тричі виключали з лав КПРС за принциповість у розкритті злочинів. Це було ще в 50-ті, коли разом з партквитком можна було позбутися й життя. Та доля інколи буває на боці гідних, і Вайнер дожив до глибоких сивин і змін в суспільстві, набув слави майстра детективу, збагатив нас високохудожніми образами як героїв розшуку, так і ментів ганебних. Але герої і інтелектуали – в дефіциті в усі часи. Страховкою від безпринципних або недоумків має стати відповідальність, проте вона у нас – у ще більшому дефіциті. І тому всі сучасні надбання науки і техніки, всі комп'ютерні програми, відеокамери, експертизи не покращують криміногенну ситуацію. Безкарність і безвідповідальність опанували нашими внутрішніми органами, і пощастило тому, в кого немає власного у тім прикладу. Серед моїх знайомих з їхнього ліку таких дуже мало!

У січні виповниться 7 (сім!) років кримінальному провадженню №... 118, в якому я є заявником і потерпілим. Десяток заяв про кримінальні злочини, п'ять томів хаотично наскірдованих паперів, чотири необґрунтованих закриття (і, відповідно, чотири скасування через суд), шість слідчих... І нульовий результат! Жоден злочин не розкритий і не припинений, жоден епізод не доведений до суду чи не перекараліфований в адміністративне правопорушення. Холобок, Федосов, Зайцев, Слюсар, Телегін, Гіренко - це прізвиська слідчих. Два перших, здається, вже не працюють в поліції, але пішли вони за власним бажанням. Слідством Саксаганського ВП керував Грідін, зараз – Цимбаленко. Всі ці люди мають вищу юридичну освіту, а один із них – дві. І всі ці дев'ять освіт на вісім людей не переконали їхніх власників у тому, що порушення закону є злочин, а злочин має бути покараним. Я не згадую зараз про складнощі розшуку, бо практично всі порушення, про які я заявляв, є абсолютно відкритими, задокументованими, їх свідками щодня стають сотні людей. Тож бракує не кваліфікації (хоча її – теж), а принциповості, правового підходу. Всі названі особи значно молодші за мене. І ті, хто їх навчав праву, теж не старші. Я звертаюсь до них з усією повагою колишнього студента до викладачів: в чому помилка? Що я не так зрозумів у словах про верховенство права? Чи, може, ви щось не так пояснили своїм студентам? Чому вони переконують мене, що є умови, за яких можна порушувати закон, що виконувати чи не виконувати рішення суду – то є особиста справа кожного, що презумпція невинуватості означає безкарність... Чому вимагають від мене

робиться саме їхніми руками. Наведу приклад з нашої зовсім недавньої історії. Гірко про це думати, але якби навесні 2014-го серед тисяч донецьких та кримських міліціонерів знайшовся десяток справжніх громадян, якби вони, у повній відповідності до своїх службових повноважень, зупинили перший білий КамАЗ і перших «зелених чоловічків», їхні попереджувальні постріли стали б останніми, і не було б десятків тисяч могил, а ми усі не чесали б тепер потилиці у роздумах, що ж робити! Як дорого коштує усім нам ментівська нічемність! І не слід думати, що кожна нерозкрита справа, невідомлене право – то проблема однієї людини. Тотальна корупція, економічний занепад, руйнування того, що створено батьками; неможливість вести чесний бізнес, годувати сім'ю, платити податки, а не хабарі, володіти майном; порожня державна скарбниця, жебрацькі пенсії і зарплатня бюджетників, хвороби і передчасне старіння людей через зруйновану екологію; безлад і анархія на дорогах, абсолютно непотрібні матеріальні витрати і людські жертви через щогодинні аварії; апатія серед молоді, швидко перетворення на націю гастарбайтерів, яким ліжко у закордонному гуртожитку миліше за рідну хату або квартиру... Весь цей сумний перелік є наслідком тисяч ментівських «не підтвердилось», «немає складу...», «...виникли цивільно-правові відносини». Хто ж керував і керує нашими провінційними пінкертонами в ці непрості роки? Напочатку безславної історії № ... 118-го провадження Саксаганський РВ очолював Гречух, при якому і сформувалася більшість правопорушень. Миським управлінням керував Шматов, слідством – полковник Панчук. Гречух назвав ідеалістом мою боротьбу за законність, Шматов заявив, що не має ніякого впливу на слідство і боротьбу з правопорушеннями. Розмова з Панчуком була цікавішою. Я відверто заявив йому, що головна причина гальмування слідства полягає у наявності на території, де відбувається правопорушення, приймального пункту металу, який належить якомусь міліцейському полковнику. Головний слідчий пожартував, що полковників в місті всього два, і пункт точно не його. Але надав через тиждень слідчому вказівки в десяток пунктів, які не виконані й досі. Далі почалась епоха змін: на якийсь час начальником МУ став Гречух, потім – одіозний радянський мент Лютий, потім його змінив теж колишній начальник Саксаганського РВ Ткаченко. З останнім я вже не спілкувався, бо він не вважав мене ідеалістом, а обіцяв надіти на мене кайданки тільки за те, що я вимагаю від нього роботи. Чи треба нагадувати, що всі правопорушення при них тривали та множилися?! Реформа призвела до того, що, на тлі «нових поліцейських» старі «менти» стали виглядати трохи краще. Слідство ж у міському управлінні очолює вже згадуваний О.І. Гоптарєв, який у відповідь на мої скарги вказівок не надавав, оскільки вважає, що «порятунок потопельників – справа самих потопельників», а поліція існує для вирішення особистих проблем її працівників. Більш того, він ображається на слова тих, кого сам образив справами. Саме зараз у суді триває процес за позовом гр. Гоптарєва О.І до гр. Колесніка М.Ю. про захист честі та ділової репутації. Депутат миськради Микола Колеснік – людина різка і до ненормативної лексики схильна, але, безумовно, діяч і громадянин. Тож професійна неміч і зухвале неробство поліції його дратує. Процес тільки розпочався, на перше засідання позивач

хувати власну нічемність за узагальнюючим «ми», відчує всі переваги неважкої роботи і пенсії в 40 років... Он «колишні», яких, як кажуть, не буває, зібрались у групу на Фейсбуці і воюють за перерахунок пенсій. Вони вважають, що платники податків, яким вони відмовлялися допомогати, держава, якій вони заважали відбутися, їм щось заборгували. В юності я чув анекдот часів Другої світової: «Що таке вершина нахабства? Це відсиджуватися в тилу, спати з жінками фронтників і тим часом шукати своє прізвисько в списках нагороджених». Так на тлі вимог «перерахунку пенсій ветеранам міліції» я цей анекдот дуже анекдотичним і не вважаю!

Моє критичне ставлення до української поліції не є результатом виключно мого негативного досвіду. Міністр Аваков на початку кар'єри хотів продемонструвати свій демократизм і часто з'являвся у Фейсбуці. Але справжній шквал негативу, різноманітних і детально обґрунтованих звинувачень на адресу «контори» змусив його відступити, зникнути.

Досвідчений політичний інтриган Порошенко, забажавши президентської влади, одразу пішов з популярного козира: пообіцяв реформу правоохоронних органів. Це й сприяло його перемозі в один тур. Але реформувати нічого не став, відмовився від ним же прорекламованого грузинського досвіду, просто поміняв місцями і назвами остогидлих «ментів» і пішов через це з теплої посади, а скоріш за все, і з політичного обр'ю. Забрехана реформа – це не його невдача, це його зрада, а виборці брехунів та зрадників не люблять. Зараз тим самим шляхом іде Зеленський. Маючи більшість у Раді, він не знайшов можливості змінити Авакова і почати руйнування системи. Може, злякався, може, випускник факультету правознавства не вбачає її ролі у руйнуванні держави... Але однакові дії дають аналогічні наслідки, і це норма не з КПК, її не проігноруєш! Я зовсім не впевнений, що діючому президентові вибачать те, що не вибачили тому, хто мав діяти раніше. Всі реформи, всі благі починання приречені, якщо в країні зберігатиметься безкарність. Єдиний закон, який має стояти зараз на порядку денному, – це закон про посилення відповідальності посадових осіб правоохоронних органів за ігнорування вимог КК та КПК. Без цього всі інші закони – папірці, а Конституція – порожній звук, Україна ж – не правова, а поліцейська держава! Маю на підтримку президента Зеленського тільки один аргумент: він не створював неправову державу, він отримав її разом з посадою. Але я не дарма використав у заголовку цієї частини єднаний сполучник «і». Поліцейські і злодії – співучасники, якщо вони разом крадуть наше право; тільки перші – право на володіння майном, а другі – на захист з боку держави. Гарант Конституції стане третім співучасником, якщо поліцейський «беспредел» не зруйнує.

Поліція існує не у вакуумі. Є ще прокуратура, суд, є, нарешті, громадянське суспільство, яке дозволяє поліції бути саме такою. Є над чим міркувати і про що говорити. Єдине, чого нема, – це надії на зміни без докладавання спільних зусиль.

**Леонід БАГАШВІЛІ,
м. Кривий Ріг
(Далі буде)**

Міжнародний кінофестиваль Docudays UA втринадцяте стартував у Кривому Розі

ЦЕ ЗНОВУ СТАЛОСЬ: Міжнародний кінофестиваль, починаючи з 2007-го, уже знову мандрує Кривим Рогом. Як і годиться, все розпочалося із прес-конференції, яка теж час від часу мандрує, бо змінює місце свого проведення. Та й різновиди її змінюються, бо цього разу вона називалась прес-сніданком, а відбувалось це в медіа-хабі у «Башті», що в районі 95-го кварталу.

Організатори вже 16-го за ліком Docudays UA ще у березні цього року зазначили:

«У запитанні «Дозволити програмі змінити вашу свідомість?» цьогорічна тема фестивалю розмірковує над тим, як змінюється наше повсякдення, звички та способи комунікації з появою цифрових технологій, які нові можливості вони відкривають для дослідження реальності й водночас які загрози, пов'язані з контролем та інформаційною безпекою, вони ховають. Переосмислення концепції прав людини в умовах онлайн-виміру стають викликом для правозахисного середовища».

Відкриваючи ж цю прес-конференцію, голова ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство» Микола КОРОБКО, що є незмінним адміністратором регіонального партнера Docudays UA, зосередив, зокрема, увагу присутніх представників місцевих ЗМІ на наступному:

«Тепер уже всі призвичаїлись, що кожного року фестиваль проходить під певним девізом. Найбільш наболіла, злободенна тематика диктує певний профіль у його проведенні. Величезну роль сьогодні відіграють засоби масової інформації. Вони настільки впливають на свідомість людини, що стають досить вагомим моментом формування цієї свідомості. І особливо гостро стоїть, наприклад, питання про вплив на свідомість молоді. До того ж, іде гібридна війна, що використовує всі засоби наступу й протидії. Тож може бути як позитивний, так і негативний вплив. Що ж стосується ГО «КМПЗТ», то ми за нами ж прийнятим призначенням проводимо фактично щоденну роботу із захисту прав людини».

А координатор кінофестивалю від ГО «КМПЗТ» Олександр ЧИЖИКОВ акцентував увагу на конкретних заходах і продемонстрував добірки «Фестивальний гід» за кілька минулих років, сказавши, що вони – як історія країни за останні роки.

А представник культурно-громадського центру «Шелтер +» Станіслав КОРНІЄНКО підкреслив, що їхня організація займається не правозахистом, а більше просвітницько-культурною діяльністю, а також додав, що «коли буде доносити інформацію до студентів, то не лякайте їх, бо це – не страшні фільми..., вони цікаві». До того ж, повідомив, що організація проведе в місті два тренінги з цифрової безпеки, однак для участі в них треба реєструватись.

Стосовно ж нашої організації, ми пропонуємо свою Програму заходів 16 Мандрівного фестивалю документального кіно про права людини DOCUDAYS UA на Криворіжжі. Ось вона.

3/12 – 13:30. Сеанс документального кіно в Будівельному ліцеї Тернівського району м. Кривого Рогу, вул. Калачеського, 133. Показ та обговорення фільму;

5/12 – 12:30. Семінар на тему «Інформаційні війни» в приміщенні КЕІ КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, вул. Медична, 16. Формування позиції громадськості в інформаційному просторі в умовах гібридної війни;

6/12 – 13:30. Сеанс документального кіно в Криворізькому філіалі ДДУ МВС, м-кр 5 Зарічний, 24. Показ та обговорення фільму;

9/12 – 14:00. Сеанс документального кіно в Палаці культури комунальний заклад «Карачуни», вул. Алмазна, 29. Показ та обговорення фільму;

9/12 – 12:30. Сеанс документального кіно. Недаїводська загальноосвітня школа-сад Криворізького району Дніпропетровської області, вул. Рората-103;

10/12 – 13:30. Показ фільму в бібліотеці № 7; вул. Січеславська, 2. Показ та обговорення фільму. Формування інформаційного стенду з тематики DOCUDAYS UA;

11/12 – 13:30. Показ фільму Криворізькій спеціалізованій школі № 70, вул. Ярослава Мудрого, 73. Показ та обговорення фільму;

11/12 – 15:10. Показ фільму в Медичному коледжі м. Кривого Рогу, вул. Медична, 14. Показ та обговорення фільму.

12/12 – 12:30. Семінар на тему «Екологічні проблеми Криворіжжя», в приміщенні КЕІ КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, вул. Медична, 16. Вивчення громадської думки і мобілізація зусиль громадськості в сфері збереження біорізноманіття.

Сергій ЗІНЧЕНКО

На світлинах: (на 1-й сторінці) – Станіслав КОРНІЄНКО (сидить в центрі), активний учасник обговорень після кінопоказів і правозахисник Леонід БАГАШВІЛІ (стоїть в центрі за КОРНІЄНКОМ), активісти ГО «КМПЗТ» (зліва направо) Олександр ЧИЖИКОВ, Микола КОРОБКО, Володимир НАЛУЖНИЙ, Олена МАКОВІЙ; **(на 3-й сторінці)** – під час перегляду документального фільму після прес-сніданку.

Авторитетна думка

СЛОВНИК ДОБИ. ДЕРЖАВНІСТЬ

Окраєць Божої землі, Україна. Для чужого вуха у слові цьому вчувається знайоме і, звісно, бажане, бо зверхньо-принизливе «окраїна» – периферія. Вочевидь – це від комплексу меншовартості. Натомість українцеві, – народженому «у країні», милуватиме слух коренево – «рай». Наділив Бог народжених тут найбагатшою землею, за яку змагалися люди і людська. І у всі часи не бракувало зайд. Але лише люди, народжені «у краю», змогли створити на своїй землі прообраз раю – хата, садок вишневий, хрущі над вишнями, пісні солов'їні... Люди цього краю від Карпат до Дону загалом вели осідлий спосіб життя – земля змушувала, тому їхня культура мала чіткий цивілізаційний вимір. Окремішній. Непромінальний. Традиції, архетипи, цінності. Мова тисячоліть: веснянки, гагілки, коляди. Писанки. Вишиванки. Опішня. Гавареччина. Петриківка. Непреходящі скарби. Від Трипілля і донині. І прісно.

Етноси, нація, держава. Український військовий та державний діяч Микола Сціборський вважав державу – «оптимальною формою існування нації». Запропоновані ним Основні принципи творення держави: національна солідарність (надкласовість і надпартійність); якісна суспільна ієрархія, особиста відповідальність керівників усіх рівнів за свої дії; самоврядність. Українці так і не відчули смаку такої державності.

Сьогодні переважна більшість з 193 країн, які входять до складу

ООН, мають затверджену дату створення такої державності. Так, історія Чеської держави розпочинається з 820 року, коли Богемія і Моравія утворили Велико-Моравську державу. Польська державність з центром у Гнезно сформувалась у 863 році завдяки об'єднаним прагненням племенного союзу полян за правління княжої династії П'ястів. Болгарія веде свій історичний родовід від Великої Болгарії, яка у 632 році об'єднала протоболгарські племена у причорноморських і азовських степах. 843 року було утворене Західно-Франківське королівство, яке потім стало Францією. У 2011 році РФ указом президента «Про святкування 1150-річчя зародження Російської державності» узаконила дату відліку своєї державності. Історичною точкою відліку став начебто прихід до влади у Новгороді князя Рюрика у 862 році.

Україна ж – колиска цивілізаційних процесів у євразійському просторі, у т. ч. християнізації, з традиціями потужної Київської держави вимірює державність, як формально виглядає, тільки 28-річчям! Принаймні весь світ так і вважає.

У «Повісті минулих літ» йдеться: «В літо 6360 (852 рік), коли почав царювати імператор Михайло III (840-867), почала прозиватися Руська земля». Тут же довідуємося, що тоді «приходила Русь на Царгород, про що пишеться в грецькому літописанні; так від цієї дати почнемо і відлік зроби-

мо...». Уявляється очевидним: коли країна отримує назву, це можна трактувати як початок політичної ідентифікації. Очевидним є також те, що для здійснення великого військового походу на Візантію потрібна була відповідна організація та існування певних державних структур.

Як свідчать візантійські джерела, у той час відбулося перше, так зване Фотієве, хрещення Русі. Для такого дієства теж потрібен був хоча б елементарний рівень державної організації. Отже, з «Повісті минулих літ» започатковується власна державна хронологія.

Тож з огляду на військову агресію РФ, почастилі суперечки з сусідніми державами щодо питань мови та історичних подій настав слушний момент узаконити на решті цілісну історичну модель Української Держави на засадах еволюційності й тягlosti державотворчих процесів. Шануймося!

Володимир КАРАЧИНЦЕВ, (числа 6-8 історико-культурологічного видання «Пульс Ставропігії» за червень-серпень 2019-го року, головний редактор газети).

ДОВІДКА: Володимир КАРАЧИНЦЕВ – поет, письменник, публіцист, перекладач, культуролог, дипломат, в минулому – Генеральний консул України в Неаполі (Італія), лауреат міжнародного конкурсу прозаїків «Крилатий Лев» 2019-го року.

УКРАЇНСЬКА МОВА ДОМІНУЄ В ОСВІТІ, КІНОПРОКАТІ, КНИГОВИДАННІ ТА РАДІО - ДОСЛІДЖЕННЯ

Про це свідчать дані аналітичного огляду «Становище української мови в Україні в 2019 році», оприлюдненого рухом «Простір свободи».

Після значного зростання частки української мови на телебаченні в 2018 році цьогоріч громадський моніторинг зафіксував зворотній процес русифікації провідних телеканалів. Така ж тривожна тенденція і в сфері послуг, де частка російської мови також дещо зросла. Водночас українська мова зміцнилася позиції в освіті, на радіо та в книговиданні. Традиційно україномовним залишається кінопрокат.

Внаслідок триваючого тиску російської мови значна частина українців, особливо у великих містах, не спілкується українською мовою, навіть вважаючи її рідною. Разом з тим більшість українців підтримує ухвалення цього року закон про державну мову і політику захисту української мови в публічному просторі. На думку авторів дослідження, саме імплементація норм закону про мову здатна подолати загрозливі тенденції і утвердити українську мову в усіх сферах суспільного життя.

Огляд, презентований 8 листопада у Києві, базується на даних державної статистики, соціології та моніторингових досліджень.

46% українців спілкуються удома завжди або переважно українською, 28% - російською мовою. Водночас 66% громадян України вважають, що українська має бути єдиною державною мовою, а число прихильників ухвалення закону про мову (59%) більш ніж удвічі перевищує кількість його противників (27%).

Більшість українців підтримує зростання частки української мови на телебаченні, однак на практиці відбувається зворотній процес. Частка української мови у прайм-тайм провідних телеканалів за рік зменшилася з 64% до 40%, а російської – зросла з 7 до 27%. Решту часу займають двомовні російсько-українські програми. Такий регрес можливий через компромісні формулювання в законі «Про телебачення і радіомовлення», які створюють лазівки для русифікації телефіру.

56% всіх пісень у загальнонаціональних радіостанціях лунають українською мовою. 90% часу радіопрограми ведуться українською мовою. Обидва показники зросли за рік і значно перевищують встановлені законом квоти (35% для пісень і 60% для мови ведення). Можна констатувати, що українська мова стала природною для радіофіру в усіх регіонах країни.

Частка школярів, що здобувають освіту з українською мовою, за рік зросла з 91 до 92%, а частка

першокласників – з 95 до 96%. Вперше в історії України в Донецькій області навчається більше першокласників українською мовою, ніж у Львівській (99,4% і 99,2% відповідно). В 7 областях України українською мовою навчаються 100% першокласників.

Разом з тим реальна мовна ситуація в закладах освіти часто не відповідає офіційній статистиці і значна частина освітнього процесу всупереч закону здійснюється російською мовою.

З 374 фільмів, що вийшли цього року в кінопрокат, 47 зняті в оригіналі українською мовою, 194 дубльовані, а 152 – озвучені з іноземної мови на українську, 78 фільмів мають українські субтитри. У 89% випадків фільми в кінотеатрах демонструються з українською як мовою оригіналу чи дубляжу, в решті випадків – озвучені або субтитровані українською.

Частка газет, що видаються українською мовою, складає 33% від сумарного тиражу. Водночас число книг українською мовою зростає як в абсолютному, так і у відносному вимірах і становить 85% від сукупного тиражу виданих в Україні книг.

За підсумками моніторингу кафе і ресторанів у 26 містах (усі обласні центри, крім окупованих, а також Кривий Ріг, Маріуполь, Краматорськ та Северодонецьк) лише 37% закладів харчування мають українську вивіску, лише в 75% є меню українською і тільки в 51% закладів персонал обслуговує україномовних клієнтів українською мовою. Причому ці показники (крім мови меню) гірші за минулорічні.

Всупереч закону, на транспорті в обслуговуванні пасажирів нерідко використовується російська мова. Моніторинг автовокзалів та пасажирських міжміських автобусів у 20 містах засвідчив, що персонал перевізників у 37% (а працівники кас та довідкових служб автовокзалів у 40% випадків) використовують російську мову в обслуговуванні україномовних клієнтів. Російська мова зафіксована в 11% звукових оголошень на автовокзалах та в 10% табличок на міжміських автобусах.

Автори дослідження відзначають, що ухвалений цього року закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної» містить дієві механізми утвердження української мови в публічному просторі, і втілення цих механізмів у життя є важливим завданням української влади та держави.

Інформаційне агентство «Interfax-Україна»,
8 листопада 2019 року
<https://ua.interfax.com.ua/news/general/623376.html>

На цій сторінці в цьому числі представлені твори двох авторів: Наталі ФЕДЬКО і Сергія ЗІНЧЕНКА. Зокрема, Наталя ФЕДЬКО цього року (уже – не вперше) отримала відзнаку (диплом, на світліні) міжнародного фестивалю «Редкая птица», який проводиться з метою виявлення і популяризації не лише кращих альманахів, журналів, літературних газет..., але й найбільш цікавих авторів. Здійснюється Дніпропетровською обласною організацією Всеукраїнської творчої спілки «Конгрес літераторів України», департаментом культури й туризму, національностей, релігій при Дніпропетровській обласній державній адміністрації та бібліотеками Дніпра. Ну, а редактор газети Сергій ЗІНЧЕНКО подав баладу, написану два роки тому.

Дорослість

Ішло по світу Щось. Куди – не відало,
Та на шляху – вже тисячі руїн.
Аж тут Слова повстали... і мої!
Вони, розбивши бронзового ідола
На друзки болю й крихти німоти,
У хащі віршів – зранені – сховалися.
Хтось в маренні зітхав: «Прийди! Де ж ти?»...
Отак моя Дорослість починалася.

21.03.2017

Я: канат печалі для Слів...

Все, що скажуть про мене після того,
як Вірій зустріне –
Майже все неправдою буде... «Хто ж ти?» –
спитають цікаві.
Відповідь: я канат, по якому в світ приходять
змістовні слова і рими...
І болить мені, бо... Найважчі – то слова нелукаві.

Йдуть слова... Захлинаюсь від болю...
А може, прогнати,
Попросить, щоб повз мене ішли, бо немає сил?
Ні! Тим строгим словам пісня степу – рідна мати,
А батько їм – гордий Ярило. Без них я –
мов без крил.

Йдуть слова, і спокійно мені,
що самотньою вже не буду.
Від прокляття самотності кожен вірш
захистить мене.
А коли я помру, мій скривавлений вірш планети
на груди
Упаде... і воскресне. Й комусь, як зірка, сядне.

Вдячна натопчу я за те, що гнав,
був глухим до віршів.
Не зустрів мене, як свою, не зігрів,
приручить не зміг.
А Прозріння страшне, як удар меча,
прийшло в передранішній тиші,
І на свіжу могилу глупоти моєї впав щирий сніг.

Не шляхетна то річ – лити сльози
по дурості власній,
По задушливо-диких міфах, що гнули мене
до землі.
Я хотіла подобатись диким.
Ще вчора була нещасна,
А сьогодні – обпечена вічним Прозрінням...
Зимові мовчать скрипалі.

Ще ніколи я так не горнулась до Душ потойбічних.
«Та вертайся додому, дівча! Ми тебе не ждем!»
Від глупоти звільнений вірш пішов сіять
проліски в січні,
Від глупоти звільнена я з мудрим люти
згадала Едем.

І не зовсім так було у Саду Райському,
як у книгах колись писали:
І людей було більше, ніж двоє, й кохання більш,
ніж одне,
І не яблуко, а гординя й розбрат людей
відштовхнули від Бога.
Звідки знаю? Мені те розказало дощентя
сумне.

Так, у мене гірка новина: усі Книги Святі
писались ЛЮДЬМИ,
І не завжди святими. А лжепророки –
слуги Мефісто хитрого –
Завжди люто цькували тих,
хто тягнувся до Бога крильми,
А не рабськими пагонами... Не вірю людям.
Вірю сонцю і вітру я.
Вірю квітам весняним, що здатні пелюсткою
однією розвіяти чари зими.

Ті щасливі, що вміють додати до Книг Вічних свого
сонцезмісту,
А хто вірить беззастережно у те, що давно напи-
сано,
В того Серце і Розум, як правило – недоколісані...
Та не треба справжньому Богові зі сліз і жертв люд-
ських намиста!
Наших усмішок треба Йому, Він в них сяє...
Не прощаючись – воскресає...

Якщо буду при тямі в останні миті життя, скажу тіль-
ки: «Дякую!»
Всім нескореним, вільним, відважним, хто жив до
мене,
хто житиме після,
Бо якби не ці Душі, то я б поріднилась з омани
мрякою,
Ну, а зараз я знаю: стану рядком одвічної сонце-
пісні
Й дощовіра чуттєвого. Знаю. Так серце віщує.
Я – канат печалі для слів. Тому мене Всесвіт чує.

Наталя ФЕДЬКО, 20.02.18

Балада про листя

Через лісопосадку, там, де кулі свистіли,
Поспішала «Швидка», мов на крилах летіла;
З бліндажа в медсанбат командира везла,
Та здавалось йому, вона ледве повзла.
Бо в салоні (за ним з водієм) з медсестрою
Було троє поранених з передової,
Після обстрілу з «градів». І треба тепер
Довезти їх живими, хоч і сам би помер.
Голова перев'язана, кров виступає,
Але сам командир того не помічає,
Бо в засідку потрапила їхня «Швидка»,
Вся посічена кулями, в чорних дірках.
А з боків – тільки листя зелене з гілками,
Яке лізе в кабину, мов торкає руками,
Наче хоче сказати щось, допомогти,
Як бійцям у майбутнє з біди прорости.

Аж поперед: там, куди їхати треба, –
В камуфляжі фігура, ніби впала із неба.
То із гранатометом в руках люте зло,
Що на землю до нас диверсантом прийшло,
Що бійців у окопах поливає із «градів»
І на мирні оселі тонни мін і снарядів
Направляє і нищить все живе і святе:
Все, що в мирі живе і під сонцем росте.

І у нього тепер в перехресті прицілу
Ця «Швидка» із бійцями, яка вже через силу
Крізь посадку долає свій шлях в медсанбат.
А водій за кермом, а із ним – і комбат,
Вони наче завмерли і дивляться в очі
Тому нелюду, що їх понищити хоче.
І летить, мов метелик зелений, «Швидка»
Крізь приціл в темні очі того хижака.

Що тепер ті думки про бійців і про хату,
Там, де сонечко-син, там, де сонечко-мати,
Там, де сонячний безмір очей в майбуття:
Весь коханої всесвіт заради життя?...
Тихо-тихо на серці, наче впала завіса
І відкрилася доля його лиховісна...
І хоч сонце над світом, та вже ступає ніч
До комбата у серце на тлі любих обличч...

Прогриміло назустріч, струсонуло машину
Так, що та аж підскочила вгору на шинах,
Та двигун працював і кабіна – «в строю»,
І комбат з водієм – досі в ній, не в раю.
Підняли вони очі й побачили... листя.
Бо воно (замість скла) у повітрі зависло,
Захистивши «Швидку», а у неї – бійців,
Хоч на них вже дивилася смерть крізь приціл.
Ну, а той, що хотів заподіяти лихо,

Уже трупом лежав і було тихо-тихо.
Так, у тиші, й поїхали всі в медсанбат,
Та недовго були там водій і комбат.
Вони (знову – в окопи) разом із медсестрою,
Повернулись туди, де воюють герої,
Яких серце все кличе в атаку і в бій,
Але мусять сидіти, – немов на забій.
Розповів у окопах комбат про те диво,
Як їх листя від смерті саме захистило,
І сказав, що коли вже воно повстає,
То це значить, земля нам свій знак подає.
Тому – «годі в окопах сидіти і гнити,
Треба землю від ворога нам захистити!» –
І під ранок, з нальоту, захопив батальйон
У великому місті зразу цілий район.
І тоді піднялися усі батальйони
Та й звільнили від ворога наші кордони.
І летів листопад: вже під гімн, урочисто,
Переможно співали бійці голосисті.
Жовте листя з дерев їм летіло під ноги,
Вистеляючи шлях уже іменем Бога:
Там, де небо синіє для нас з висоти,
Щоб ми знову до нього хотіли рости.

Сергій ЗІНЧЕНКО,
листопад 2017 року